

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี*

INTEGRATING RELIGIOUS PRINCIPLES TO PROMOTE CREATIVE POLITICAL AWARENESS OF YOUTH IN NONTHABURI PROVINCE

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร), จ्ञำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุษะพรหม
Phraudomsitthinayok (Kumphol kunungkaro), Chamnong Adiwattanasit,
Surapon Suyaprom
วัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี

Wat Bang Oi Chang, Nonthaburi Province

Corresponding Author E-mail: phraudomsitthinayok.mal@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมือง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง และ 3. บูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 รูปหรือคนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 5 รูปหรือคน นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 5 คน เยาวชน 5 คน และข้าราชการ นักการเมืองและนักปกครองท้องถิ่น 5 คน การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง เยาวชนจาก 4 โรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ตรวจสอบข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนเกิดขึ้นได้จากความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้าใหม่ ๆ การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนซึ่งได้มาจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อนและชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชนและสถาบันทางการเมือง 2. ปัจจัยกลุ่มเกลาทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) และเยาวชนมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) และเยาวชนตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) ปัจจัยการกลุ่มเกลาทางการเมือง (X_1) และหลักอิทธิบาท 4

* Received March 20, 2024; Revised April 20, 2024; Accepted May 1, 2024

(X2) มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน (Y) ร้อยละ 37.7 3. การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาศัยการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน มีทัศนคติทางการเมืองที่ดี (ฉันทะ) มีความ پاکเพียรในหน้าที่ ใส่ใจเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (วิริยะ) ทำในสิ่งที่ถูก ค้นหาข้อเท็จจริง ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาของสังคม (จิตตะ) และหมั่นตรวจสอบการทำงานของพรรคการเมือง มุ่งมั่นแก้ไขความผิดพลาดอย่างเคร่งครัด (วิมังสา)

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง; การกล่อมเกลาทางการเมือง; อิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this research article are to 1. the general condition of political awakening, 2. factors affecting political awakening, and 3. the integration of principles to promote the creative political awakening of youth in Nonthaburi Province. Integrated research by qualitative research, 20 key informants or people were divided into 4 groups, including 5 Buddhist scholars. 5 political scientists, 5 youths, and civil servants. Quantitative research A sample of 390 youth from 4 schools in Nonthaburi Province was conducted by 5 politicians and local governments. Check information with specific group conversations.

The research results found that: 1. The general state of political awakening of youth is caused by political interest and participation and can change according to new environments or stimuli. 2. The overall political softening factor was very high ($\bar{X}$ = 3.59), the youth used the 4th influence principle to a large extent ($\bar{X}$ = 3.70), and the youth had a high level of political alertness ($\bar{X}$ = 4.15). (Y) 37.7 percent 3. Integration of the 4 Pillars of Influence in Promoting Creative Political Awareness of Youth in Nonthaburi Province It is necessary to encourage young people to have knowledge and understanding and participate in politics with the support of family institutions, peer groups, educational institutions, and the mass media have an excellent political

attitude (Proxy). Be diligent in your duties. Pay attention to learning and participate in political activities (Viriya). Do what is right and find out the facts. Comply with the rules of society (Chitta), constantly monitor the work of political parties, and strive to correct mistakes strictly (Vimansa).

Keywords: Political Awareness; Political Socialization; Itthipatha 4

บทนำ

ยุคปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมเข้ามาสู่สังคมไทยในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสังคมไทย เมื่อโลกมีความเจริญด้านวัตถุมากยิ่งขึ้นเท่าใด ความเจริญด้านจิตใจของมนุษย์ในสังคมกลับเสื่อมถอยลง และสะท้อนถึงการเมืองที่ส่งผลให้คนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของการเมืองก็ว่าได้ (พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปัญโญ), 2542) ผลจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาโดยไม่ไดกลั่นกรองว่าสิ่งใดเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ ส่งผลแก่เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าของสังคม ทำให้เยาวชนตกเป็นเป้าหมายของการตลาด คือการโฆษณาโดยใช้เยาวชนเป็นสื่อเพื่อจะได้ขายสินค้าให้ได้มากที่สุด และในขณะเดียวกัน ก็เกิดความอ่อนแอทางด้านวัฒนธรรมไทย (สุชาติ ศรีสุวรรณ, 2546) การพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ของไทยจะเป็นการพัฒนาในลักษณะจากบนสู่ล่าง โดยปราศจากความคิดเห็นและการรับรู้จากประชาชนหรือเยาวชนจึงทำให้การพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก และทางชุมชนในแต่ละหมู่บ้านแทบจะไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรเพราะการพัฒนานั้นไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาที่ประสบอยู่จริง ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม การพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แม้อำนาจทางการเมืองจะเปลี่ยนจากพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์มายังสามัญชน อาจกล่าวได้ว่า การเมืองไทยเป็นเรื่องของชนชั้นนำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มข้าราชการทหาร พลเรือน จนกระทั่งมีนักวิชาการอธิบายว่า การเมืองไทยเป็นการเมืองแบบอำมาตยาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไปนั้น ถูกจำกัดอย่างมาก พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมอยู่เพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น และมักขาดตอนอยู่เสมอโดยการปฏิวัติรัฐประหาร (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2546)

พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ก็ย่อมมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ บางครั้งอาจทำได้ดีกว่า

ผู้ใหญ่บางคนเสียอีก ฉะนั้น พระพุทธศาสนา จึงให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนในการกระทำของเขา เมื่อเขามีพฤติกรรมที่ผิดทางกาย วาจา และจิตใจแล้ว ย่อมเป็นผู้ประเสริฐได้แต่เดิมมา เยาวชนไทยจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเป็นระบบจากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนกับพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่กุลบุตร จะเห็นได้ว่า การอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมในวัดเช่นนี้ เน้นหนักเรื่องศีลธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา และอาจจัดได้ว่า เป็นการอบรมสั่งสอนที่ได้ผลมาก (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2554) แม้แต่โรงเรียนในสมัยก่อนก็ตั้งอยู่ในวัด ซึ่งมีผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับวัดด้วย ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2557)

การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนนับว่าในยุคปัจจุบันเห็นได้ชัดจากการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองโดยมีเยาวชนเป็นแกนนำและมีเยาวชนจากสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากเข้าร่วมเพื่อเรียกร้องทางการเมือง บางครั้งอาจจะเข้าใจยังไม่ชัดเจนเข้าร่วมตามแรงกระแส ตามเพื่อน ตามคำสั่ง หรือแม้กระทั่งตามความชอบ แต่ยังไม่ได้นิ่งถึง ความชัดเจน ความถูกต้อง หรือแม้กระทั่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเยาวชนมีความกล้าคิด กล้าทำกล้าแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมถึงการเมืองในขณะนี้ อนึ่งจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑล ซึ่งประชาชนส่วนมากเป็นประชาชนที่มาจากหลากหลายจังหวัดที่มาทำงานและตั้งหลักปักฐานในจังหวัดนี้จึงทำให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายตามแต่ละภูมิภาคเดิมของประชาชนที่ย้ายมาอาศัยในที่แห่งนี้

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญต่อการนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ จึงได้ทำการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ศึกษาสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี และบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนเกิดความตื่นตัวทางการเมือง มีความรู้และจิตสำนึกที่ดีทางการเมือง รวมถึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ อันจะทำให้ประชาธิปไตยในประเทศไทยดำรงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูปหรือคน 2. กลุ่มนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน 3. กลุ่มเยาวชน จำนวน 5 คน และ 4. กลุ่มข้าราชการ นักการเมืองและนักปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 คน

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จำนวน 4,035 คน โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จำนวน 3,897 คน โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย จำนวน 4,119 คน และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี จำนวน 4,552 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 16,603 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 390 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีการหาค่าคุณภาพ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC และตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .875

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล นำส่งไปตามโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อขออนุญาต เมื่อได้รับอนุญาตจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ stepwise

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความตื่นตัวทางการเมืองเกิดขึ้นได้จากความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมหรือสิ่งเร้าใหม่ ๆ เช่น อิทธิพลจากสื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรูปแบบใหม่ เป็นต้น การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนได้รับอิทธิพลมาจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ส่งผลต่อความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยจนเกิดความเชื่อ ความรู้สึก การรับรู้และการประเมินค่าของบุคคลที่มีต่อความเป็นไปของระบบการเมือง โดยเกิดจากการถ่ายทอดการเรียนรู้ในสังคมที่แตกต่างกันไป จนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน.

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยกลุ่มกลไกทางการเมือง และหลักอิทธิบาท 4 โดยเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีมีระดับปัจจัยกลุ่มกลไกทางการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.59) มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.70) และเยาวชนมีระดับตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15) โดย ปัจจัยการกล่อมเกลทางการเมือง (X_1) และหลักอิทธิบาท 4 (X_2) มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี (Y) ร้อยละ 37.7 และ ส่วนอีกร้อยละ 62.3 จะเป็นอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานคือ $Y = 0.201X_1 + 0.507X_2$

3. การบูรณาการหลักธรรมในการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการร่วมกับปัจจัยกล่อมเกลாதทางการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน โดย 1. ฉันทะ (ความพอใจ) ให้ความสำคัญต่อระบบประชาธิปไตย ฟังพอใจในระบอบประชาธิปไตย และมีทัศนคติทางการเมืองที่ดี 2. วิริยะ (ความเพียร) พากเพียรในหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้อย่างจริงจัง และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3. จิตตะ (ความเอาใจใส่) รู้จักหน้าที่ตนเอง ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่ออยากทำอะไรต้องค้นหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจด้วยความใส่ใจ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคม และ 4. วิมังสา (ความรอบคอบ) หมั่นสอดส่องเอาใจใส่ในการทำงาน ใช้เหตุและผลวิเคราะห์แสวงหาความจริงที่ถูกต้อง มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด มองเป้าหมายเป็นสำคัญ ก็จะส่งผลให้เยาวชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ยอมรับความแตกต่าง กฎ กติกาของสังคม นำไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่น่าอยู่ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การกล่อมเกลாதทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย 1. สถาบันครอบครัว 2. กลุ่มเพื่อน 3. สถาบันการศึกษา 4. สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง ซึ่งพบว่า ในปัจจุบันมีการปรับตัว มีการพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชนมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระตุ้นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ เหมือนกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา แซ่ไพเราะ (2555) เรื่อง ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 พบว่า ความตื่นตัวทางการเมือง การกล่อมเกลாதทางการเมืองรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีจุดก่อกำเนิดมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลในสังคม แม้จะเกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหลอมและปลูกฝังสืบทอดต่อเนื่องเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทัศนคติต่าง ๆ เหล่านี้จะ

เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) จึงสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เสมอหากเกิดสภาพเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมต่อการเปลี่ยนแปลง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิตา ภิญโญทรัพย์ (2557) เรื่อง การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18-19 ปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง คือ การรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ มีประโยชน์มาก ด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง คือ มีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมืองกับบุคคลอื่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง คือ การไปเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ (2562) เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรับผิดชอบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล พบว่า สังคมไทยในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้มีการแพร่กระจายในช่องทางต่าง ๆ ไปสู่การรับรู้ของผู้สนใจในประเด็นต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ที่แสดงออกในปัจจุบันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ดังกล่าวด้วย

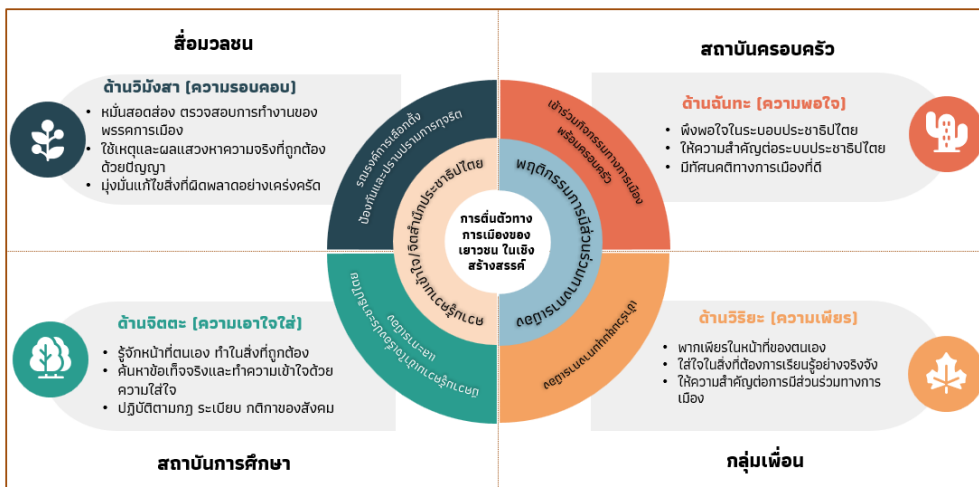
การนำหลักอิทธิบาท 4 บุรณาการเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจ เยาวชนต้องให้ความสำคัญต่อระบบประชาธิปไตย พึงพอใจในระบอบประชาธิปไตย และมีทัศนคติทางการเมืองที่ดี ด้านวิริยะ เยาวชนต้องพากเพียรในหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้อย่างจริงจัง และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านจิตตะ เยาวชนต้องรู้จักหน้าที่ตนเอง ทำในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่ออยากรู้อะไรต้องค้นหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจด้วยความใส่ใจ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาของสังคม และด้านวิมังสา เยาวชนหมั่นสอดส่องเอาใจใส่ในการทำงาน ใช้เหตุและผลวิเคราะห์แสวงหาความจริงที่ถูกต้อง มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด มองเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยนำเข้าไปบูรณาการผ่านการกล่อมเกลารวมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ ยอมรับความแตกต่าง กฎ กติกาของสังคม ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อความผาสุกของคนในชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีย์ ศิลารัตน์ (2557) เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556 พบว่า การใช้หลัก

อิทธิบาท 4 ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบรรจง ตีสรโณ (ศรีสุข) (2560) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น การปฏิบัติธรรม การทำงาน การจัดการเรียนการสอน หรือในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาทธรรม 4 ประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในการทำงาน ประสคังจะทำยิ่งขึ้น วิริยะ หมายถึง ความขยัน หมั่นเพียร จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรค วิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญเพ็ง สิทธิวิชา (2562) เรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คือ 1. ด้านฉันทะ (ความพอใจในสิ่งที่มียุ) จำเป็นจะต้องให้บุคลากร ที่มีอยู่พิจารณาในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างรอบคอบและทำการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 2. ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความจริงจังในการบริหารจัดการท้องถิ่นและสร้างเสริมความรับผิดชอบในตัวบุคลากร 3. ด้านจิตตะ (ความตั้งใจในสิ่งที่ทำอยู่) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรมีความเสียสละตั้งใจในการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ขององค์กร เสริมศักยภาพในการบริหารจัดการเสริมสร้างความเข้าใจ 4. ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหาเหตุผล) จำเป็นจะต้องให้บุคลากรใช้สติกำกับในการควบคุมอารมณ์ในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบร่วมกันโดยเสริมสร้างลักษณะนิสัยในทางบวก

องค์ความรู้จากงานวิจัย

องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี” สามารถสังเคราะห์สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรม ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้ พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในเชิงสร้างสรรค์ ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ/จิตสำนึกประชาธิปไตย และมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาศัยการสนับสนุนจากสถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน

1. การมีความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นยังต้องมีจิตสำนึกประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงการมีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมภายใต้กฎ กติกาของสังคม เยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ดีนี้ จะกลายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้ในที่สุด และเยาวชนเหล่านั้นจะสามารถดำรงตนได้อย่างปกติสุขในสังคม แบ่งออกเป็น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตย และเยาวชนร่วมมรรธการเลือกตั้งและร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความเต็มใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจากการวิจัยนี้พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองพร้อมครอบครัวสถาบันครอบครัวเป็นเป็นสถาบันแรกในการปลูกฝังค่านิยม หรือความคิดทางการเมืองให้แก่เยาวชน และการเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง การ

ชุมนุมทางการเมืองเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักธรรมเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่วนราชการในจังหวัดนนทบุรีควรส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และเปิดกว้างให้เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี แต่อยู่ในกรอบของ กฎหมาย

2. ส่วนราชการในจังหวัดนนทบุรี ควรส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม เช่น หลักอิทธิบาท 4 เข้ามาส่งเสริม โดยเน้นไปที่สถาบันกล่อมเกล่าทางการเมือง เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดี เกิดการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ทำหน้าที่พลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีกระบวนการอบรมปลูกฝังหรือถ่ายทอดให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และเกิดพฤติกรรมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ควรปลูกฝังแนวความคิดที่ดี และอบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นพลเมืองที่ดี ให้เกิดความสุขและความอบอุ่นในครอบครัว เป็นคนที่มีหน้าที่ กตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาสังคม

2. สถาบันการศึกษาควรมีหลักสูตรเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นด้านสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกที่ดีมีความรักชาติ มีความภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีเกียรติและศักดิ์ศรี มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และส่งเสริมความเข้าใจทางการเมืองและความรู้ความสนใจทางการเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องภาวะความเป็นผู้นำภาคเยาวชนในการพัฒนาชุมชนและสังคมของประเทศ

2. การพัฒนาทางการเมืองเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองควรศึกษาหลักธรรมหมวดอื่น ๆ มาประยุกต์ให้เกิดการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองที่ดีได้.

เอกสารอ้างอิง

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2557). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ธนศ วงศ์ยานนาวา. (2546). รวมบทความเพื่อเป็นเกียรติแก่ ระดม วงษ์น้อย. *รัฐศาสตรสาร*, 24(พิเศษ), 28-31.

พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2562). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(5), 24-34.

พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข). (2560). ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปริยัติคุณรรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(7), 50-61.

พัชรี ศิลารัตน์. (2557). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 5(2), 31-37.

พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปญโญ). (2542). *บางแง่มุมของกามในทัศนะพุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). *ความรู้คู่คุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัฒนา แซ่ไพเราะ. (2555). *ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. 2549-2554* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัคราต. (2562). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกรักมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. *วารสารการบริหารปกครอง*, 8(1), 35-37.

สุชาติ ศรีสุวรรณ. (2546, 11 มิถุนายน). เหตุของปัญหาวัยรุ่น. *มติชน*, น. 15.

อุทิสรา ภิญโญทรัพย์. (2557). การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18 - 19 ปีกรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 2/2557 *Proceeding, The 2nd CASNIC 2014*. ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). NewYork: Harper and Row Publications.